
شرح ده قصیده عربی همراه با ترجمه منظوم
(گلچین‌های ادبی از گلزارهای عربی)

دکتر سکینه رسمی

عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز

دکتر عاتکه رسمی

عضو هیئت علمی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

(دانشگاه تربیت معلم آذربایجان)

انتشارات یانار

سرشناسه	: رسی. سکی	: توشیحگر، مترجم
عنوان قراردادی	: مجانی الادب فی حدائق العرب . فارسی . برگزیده . شرح	
عنوان و نام پدیدآور	: شرح ده قصیده عربی همراه با ترجمه منظوم: (گلچین‌های ادبی از گلزارهای عربی)/	
	سکینه رسمی، عاتکه رسمی.	
مشخصات نشر	: تبریز: انتشارات یانار: آیدین، ۱۳۹۱.	
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ ص.	
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۲۳۷-۶-۰	
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا	
یادداشت	: کتاب حاضر ترجمه و شرح برگزیده "مجانی الادب فی حدائق العرب" تالیف لویس شیخو است	
یادداشت	: کتابنامه.	
موضوع	: شیخو، لویس، ۱۸۵۹ - ۱۹۲۷ م. . مجانی الادب فی حدائق العرب — نقد و تفسیر	
موضوع	: شعر عربی — قرن ۱۹ م. — ترجمه شده به فارسی	
موضوع	: شعر فارسی — قرن ۱۴ — ترجمه شده از عربی	
شناسه افزوده	: رسمی، عاتکه . توشیحگر، مترجم	
شناسه افزوده	: شیخو، لویس، ۱۸۵۹ - ۱۹۲۷ م. . مجانی الادب فی حدائق العرب. برگزیده . شرح	
رده بندی کنگره	: ۳۹۱ / ۲۰۴۲۱۴ م ۹ ش / PJA ۲۱۵۵	
رده بندی دیویی	: ۸۹۲/۷۰۹	
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۰۰۵۹۸۵	

انتشارات آیدین

انتشارات یانار

تبریز- خیابان شریعتی شمالی - نرسیده به سینما ۲۹ پوس
تلفن: ۵۵۵۳۲۵۹ - تلفاکس: ۵۵۳۰۵۲۳ - ۰۴۱۱

شرح ده قصیده عربی همراه با ترجمه منظوم
(گلچین‌های ادبی از گلزارهای عربی)
دکتر سکینه رسمی، دکتر عاتکه رسمی

* چاپ اول (یانار) ۱۳۹۲ تبریز * شمارگان ۱۰۰۰ نسخه
* لیتوگرافی نگین * چاپ پرنیان * قیمت ۵۰۰۰ تومان

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۲۳۷-۶-۰

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۹	 اصل و منشأ عرب
۱۰	 ادبیات عربی
۱۰	 پنج دوره تاریخ ادبیات عربی
۱۴	 طبقه‌بندی دیگر شاعران جاهلی و بعد از اسلام
۱۵	 منابع
۱۹	 شتفری
۲۰	 لامیه العرب
۲۳	 شرح «لامیه العرب»
۳۵	 ترجمه منظوم «لامیه العرب»
۳۸	 منابع
۴۱	 عروة بن الورد
۴۲	 من هو الصعلوک؟
۴۲	 شرح «من هو الصعلوک؟»
۴۶	 ترجمه منظوم شعر «من هو الصعلوک؟»
۴۷	 منابع
۴۹	 بشرابن عوانه
۴۹	 فی وصف قتاله الاسد و قتله ایاة
۵۰	 شرح «فی وصف قتاله الاسد و قتله ایاة»
۵۲	 ترجمه منظوم شعر «فی وصف قتاله الاسد و قتله ایاة»
۵۴	 منابع
۵۵	 فرزذقی
۵۷	 مدح زین العابدین (ع)
۵۸	 شرح «مدح زین العابدین (ع)»
۶۲	 ترجمه منظوم شعر «مدح امام زین العابدین (ع)»

٦٤	 منابع
٦٧	 حسان بن ثابت
٦٨	 أطوى عَلَى الماء القراح
٦٩	 شرح «أطوى عَلَى الماء القراح»
٧١	 ترجمه منظوم شعر «أطوى عَلَى الماء القراح»
٧٢	 منابع
٧٥	 ابوالعلاء معرى
٧٧	 ألا فى سبيل المجد!
٧٨	 شرح «ألا فى سبيل المجد!»
٨١	 ترجمه منظوم «ألا فى سبيل المجد!»
٨٣	 منابع
٨٥	 ابن سينا
٨٧	 صفة النفس
٨٨	 شرح «صفة النفس»
٩٢	 ترجمه منظوم «صفة النفس»
٩٤	 منابع
٩٧	 طغرائى
٩٨	 نخبة من لامية العجم للطغرائى
٩٩	 شرح «نخبة من لامية العجم للطغرائى»
١٠٦	 ترجمه منظوم گزیده‌ای از «لامية العجم طغرائى»
١٠٩	 منابع
١١١	 ابن الفارض
١١٢	 الخمریة
١١٣	 شرح «الخمریة»
١١٨	 ترجمه منظوم شعر «الخمریة»
١٢٠	 منابع
١٢٣	 صفى الدين حلى
١٢٤	 فى صفة الشَّمع
١٢٤	 شرح «فى صفة الشَّمع»
١٢٦	 ترجمه منظوم شعر «فى صفة الشَّمع»
١٢٨	 منابع

مقدمه

زبان شیرین فارسی با زبان فصیح عربی پیوندی ناگسستنی دارد. دانشمندان ایرانی در دوره تمدن اسلامی در رشته‌های مختلف قرآنی، فلسفی، ریاضی، فقه، حدیث، صرف و نحو و سایر آثار ادبی که به زبان عربی نگارش یافته سهمی بسزا داشته‌اند و چه بسیار شاعران و نویسندگان فارسی زبان که به زبان عربی تألیفات و آثار ارزنده‌ای پدید آورده و نام خود را بر تارک تاریخ ادبیات عربی ثبت کرده‌اند و از این بابت ادبیات عربی همواره مدیون دانشمندان ایرانی می‌باشد. چنانکه نقش کسانی چون ابن مقفع پارسی، ابونواس اهوازی، بشار طخارستانی، مهیار دیلمی و عبدالحمید در تاریخ ادبیات عربی غیرقابل انکار است. بیشتر شاعران ایرانی نیز به تاریخ ادبیات عربی توجه داشته و اشعار عربی را می‌خوانده‌اند و بر دیگر شاعرانی که به این امر التفاتی نداشته اظهار مباهات می‌کرده‌اند. بعضی از قصاید منوچهری فهرست شاعران عربی است، خاقانی در مفاخره خود را حسان عجم می‌خواند، مضامین حکمی و تعلیمی ابوالبلاء معری، منتهی و ابوتمام شاهد مثال بسیاری از دیوان‌های فارسی است و معشوق‌های عربی چون لیلی، عفرا و سلمی در دیوان‌ها و مثنوی‌های زبان فارسی حضور چشمگیری دارند. این رابطه دو سویه دیرسال میان ادبیات فارسی و ادبیات عربی خود باعث پدید آمدن آثار ارزنده‌ای شده است.

کتاب پیش رو گلچینی است از شعر عربی. در آغاز جهت آشنایی بیشتر دانشجویان مقدمه‌ای در معرفی تاریخ ادبیات عربی و دوره‌های مختلف آن آمده است و سپس ده قصیده معروف از میان صدها اثر ارزنده انتخاب شده که در شرح قصیده ضمن معرفی شاعر آن به توضیح و تبیین نکات مشکل لغوی و صرفی و نحوی پرداخته شده است و چون بنا به تجربه، دانشجویان و علاقه‌مندان کلیت مقصود و مضمون قصیده را در قالب یک شعر بهتر به خاطر می‌سپارند در ضمن هر شرح، قصاید به صورت منظوم نیز ترجمه شده است و در پایان هر

بخش به منابع آن مطلب ارجاع داده شده تا خوانندگان اندک اطلاعات موجود در کتاب را با وسعت معلومات نویسندگان فارسی و عربی پیوند دهند.

در اینجا لازم می‌دانیم از زحمات همکار محترم جناب آقای دکتر حمید ولی‌زاده عضو هیئت علمی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان که زحمت ویراستاری اثر را پذیرفتند، سرکار خانم آسیه علیزاد درخشان دانشجوی دوره کارشناسی ارشد دانشگاه تبریز که در بازخوانی بخشی از متن کتاب یاری‌گرم‌ان بودند، مؤسسه آیشن کامپیوتر که با دقت نظر تایپ اثر را برعهده گرفتند و همچنین جناب آقای نوید عباس‌پور مدیریت نشر یانار که چاپ کتاب را تقبل کردند نهایت سپاسگزاری را داشته باشیم.

وعلیه التکلمان

مؤلفان